

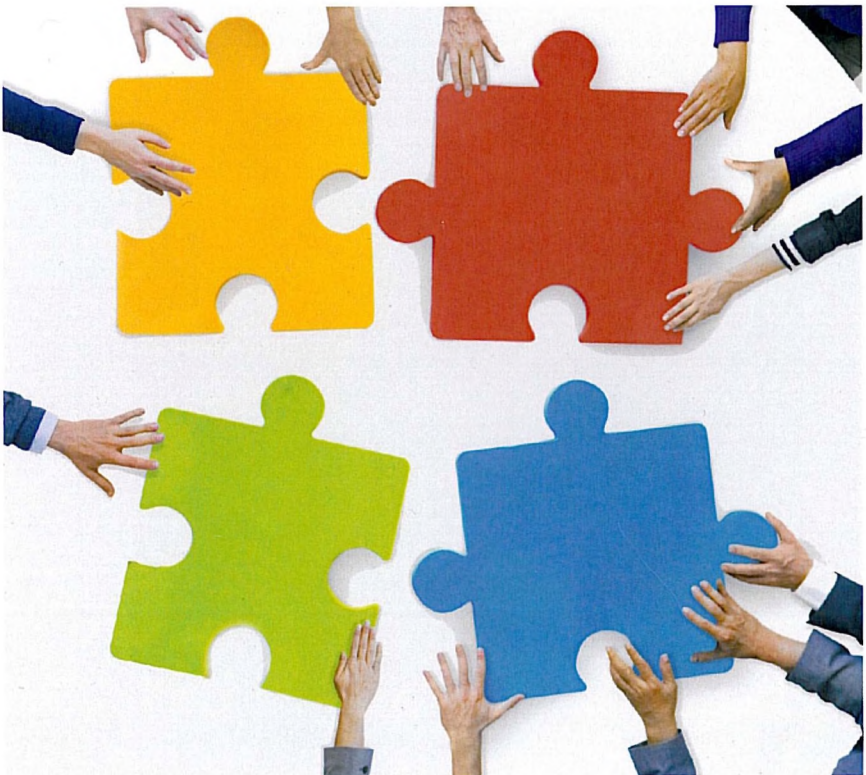
PATRONAT MERYTORYCZNY

KOMITET REHABILITACJI, KULTURY FIZYCZNEJ
I INTEGRACJI SPOŁECZNEJ PAN

Terapia zajęciowa

Redakcja naukowa

Aneta Bac

© Copyright by Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2016

Wszystkie prawa zastrzeżone.

Przedruk i reprodukcja w jakiegokolwiek postaci całości bądź części książki bez pisemnej zgody wydawcy są zabronione.

Autorzy i Wydawnictwo dołożyli wszelkich starań, aby wybór i metodyka zabiegów fizjoterapeutycznych w tym opracowaniu były zgodne z aktualnymi wskazaniami i praktyką kliniczną. Mimo to, ze względu na stan wiedzy, zmiany regulacji prawnych i nieprzerwany napływ nowych wyników badań dotyczących podstawowych i niepożądanych działań fizjoterapii, Czytelnik musi brać pod uwagę informacje producenta sprzętu lub autorów metod, aby nie przeoczyć ewentualnych zmian we wskazaniach i dawkowaniu. Dotyczy to także specjalnych ostrzeżeń i środków ostrożności. Należy o tym pamiętać, zwłaszcza w przypadku nowych lub rzadko stosowanych metod fizjoterapii.

Recenzent: prof. dr hab. med. *Krzysztof Klukowski*

Wydawca: *Jolanta Jedlińska*

Redaktor merytoryczny: *Beata Cynkier*

Producent: *Magdalena Preder*

Projekt okładki i stron tytułowych: *Lidia Michalak-Mirońska*

Ilustracja na okładce: Rawpixel.com/Shutterstock

Wydanie I

Warszawa 2016

ISBN 978-83-200-5127-8

Wydawnictwo Lekarskie PZWL

02-460 Warszawa, ul. Gottlieba Daimlera 2

tel. 22 695-43-21

www.pzwl.pl

Księgarnia wysyłkowa:

tel. 42 680-44-88; infolinia: 801 33 33 88

e-mail: wysylkowa@pzwl.pl

Skład i łamanie: *Joanna Piotrowska*

Druk i oprawa: OSDW Azymut Sp. z o.o., ul. Senatorska 31, 93-192 Łódź

Informacje w sprawie współpracy reklamowej: reklama@pwn.pl

CZĘŚĆ I. TEORETYCZNE PODSTAWY TERAPII ZAJĘCIOWEJ	15
1. Terapia zajęciowa – podstawowe pojęcia – Edyta Janus	17
1.1. Wprowadzenie	17
1.2. Rys historyczny	17
1.3. Definiowanie terapii zajęciowej	19
1.4. Definicja zajęcia	20
1.5. Zajęcie, zdrowie, dobrostan	22
1.6. Podejście Person Centered Practice	23
1.7. Podsumowanie	25
Pytania sprawdzające	25
Piśmiennictwo	25
2. Modele praktyki w terapii zajęciowej – Marta Kądziołka	27
2.1. Wprowadzenie	27
2.2. Przykładowe modele praktyki	28
2.2.1. Person-Environment-Occupation Model (PEO)	28
2.2.2. Canadian Model of Occupational Performance – Engagement (CMOP–E)	30
2.2.3. Model of Human Occupation (MOHO)	33
2.2.4. Model Kawa	35
2.3. Podsumowanie	38
Pytania sprawdzające	38
Piśmiennictwo	38
3. Analiza aktywności – Urszula Chrabota	39
3.1. Wprowadzenie	39
3.2. Znaczenie i cele analizy aktywności	39
3.3. Proces analizy aktywności	41
3.3.1. Wybór zajęcia do analizy	42
3.3.2. Podział czynności na etapy	42
3.3.3. Określenie materiałów, narzędzi, sprzętu i warunków środowiska niezbędnych do wykonania czynności	43
3.3.4. Funkcje organizmu	44
3.3.5. Struktury organizmu	45
3.3.6. Umiejętności	45
3.3.7. Analiza zebranych informacji	47
3.4. Podsumowanie	47
Pytania sprawdzające	48
Piśmiennictwo	48

4. Proces terapii zajęciowej na przykładzie Canadian Practice Process Framework (CPPF) – Anna Misiorek	49
4.1. Wprowadzenie	49
4.2. Poszczególne elementy procesu CPPF	50
4.3. Etapy (kroki) procesu CPPF	52
4.3.1. Rozpoczęcie współpracy z osobą (pacjentem) (Enter/initiate)	52
4.3.2. Określenie obszaru działania (Set the stage)	54
4.3.3. Ocena/ewaluacja (Assess/evaluate)	55
4.3.4. Ustalenie celów szczegółowych i planowanie terapii (Agree on objectives and plan)	55
4.3.5. Implementacja planu (Implement the plan)	57
4.3.6. Monitoring i modyfikacja (Monitor and modify)	57
4.3.7. Ewaluacja wyników (Evaluate outcome)	57
4.3.8. Zakończenie współpracy (Conclude/Exit)	58
4.4. Podsumowanie	58
Pytania sprawdzające	59
Piśmiennictwo	59
5. Etyka zawodu terapeuty zajęciowego – Agnieszka Smrokowska-Reichmann	61
5.1. Wprowadzenie	61
5.2. Niezbędność refleksji etycznej w zawodzie terapeuty zajęciowego	62
5.3. Definicja i odgraniczenie etyki	63
5.4. Odmiany etyki	64
5.5. Etyka ogólna a etyki stosowane	65
5.6. Etyka zawodu i kodeks etyki zawodowej	66
5.7. Dylematy etyczne w zawodzie terapeuty zajęciowego	67
5.8. Odpowiedzialność moralna terapeuty zajęciowego w oparciu o Kodeks Etyki Zawodowej sformułowany przez COTEC	67
5.8.1. Cechy i obowiązki terapeuty zajęciowego	68
5.8.2. Uniwersalne zasady etyczne	69
5.8.3. Model rozwiązywania problemów	69
5.8.4. Reprezentatywne przykłady przypadków	70
5.9. Podsumowanie	70
Pytania sprawdzające	70
Piśmiennictwo	70
CZĘŚĆ II. TERAPIA ZAJĘCIOWA W PRACY Z PACJENTEM	73
6. Terapia zajęciowa w dysfunkcjach narządów ruchu – Paulina Aleksander-Szymanowicz	75
6.1. Wprowadzenie	75
6.2. Metody i narzędzia oceny w dysfunkcjach narządów ruchu	76
6.2.1. Podstawowe narzędzia oceny pacjenta z dysfunkcją narządu ruchu	76
6.2.2. Wybrane narzędzia oceny czynności dnia codziennego (ADL) pacjenta z dysfunkcją narządu ruchu	77
6.2.3. Wybrane narzędzia oceny kończyny górnej pacjenta reumatologicznego lub ortopedycznego	77
6.2. Wybrane narzędzia oceny pacjenta neurologicznego	78
6.3. Wybrane obszary interwencji	78
6.3.1. Lokomocja	79
6.3.2. Higiena osobista	79
6.3.3. Przygotowywanie posiłków	80

6.4.	Opis przypadku	80
6.4.1.	Pacjent z dysfunkcją narządu ruchu pochodzenia neurologicznego	80
6.4.2.	Pacjent z dysfunkcją narządu ruchu pochodzenia reumatologicznego	81
6.5.	Podsumowanie	83
	Pytania sprawdzające	84
	Piśmiennictwo	84
7.	Terapia zajęciowa w pediatrii – Aleksandra Kulis	85
7.1.	Wprowadzenie	85
7.2.	Metody i narzędzia oceny w pediatrii	86
7.3.	Wybrane obszary interwencji	88
7.4.	Opis przypadku	91
7.5.	Podsumowanie	93
	Pytania sprawdzające	93
	Piśmiennictwo	93
8.	Terapia zajęciowa w geriatricy – Aneta Bac	95
8.1.	Wprowadzenie	95
8.2.	Metody i narzędzia oceny w geriatricy	96
8.3.	Wybrane obszary interwencji	98
8.3.1.	Pacjenci geriatricy bez choroby otępiennej	98
8.3.2.	Pacjenci geriatricy z chorobą otępienną	100
8.4.	Opis przypadku	103
8.5.	Podsumowanie	104
	Pytania sprawdzające	104
	Piśmiennictwo	104
9.	Terapia zajęciowa w psychiatrii – Dorota Kurbiel	107
9.1.	Wprowadzenie	107
9.2.	Metody i narzędzia oceny w terapii zajęciowej w psychiatrii	108
9.3.	Wybrane obszary interwencji	110
9.4.	Opis przypadku	111
9.5.	Podsumowanie	113
	Pytania sprawdzające	114
	Piśmiennictwo	114
10.	Terapia zajęciowa osób z niepełnosprawnością intelektualną – Paweł Żychowicz	115
10.1.	Wprowadzenie	115
10.2.	Metody i narzędzia oceny u osób z niepełnosprawnością intelektualną	117
10.3.	Wybrane obszary interwencji	118
10.3.1.	Czynności dnia codziennego i samoobsługa	118
10.3.2.	Edukacja zawodowa i zatrudnienie	119
10.3.3.	Integracja, uczestnictwo w życiu społecznym i wsparcie społeczne	120
10.4.	Opis przypadku	122
10.5.	Podsumowanie	124
	Pytania sprawdzające	124
	Piśmiennictwo	124
	CZĘŚĆ III. ARTYSTYCZNE FORMY W TERAPII ZAJĘCIOWEJ	127
11.	Arteterapia – Marek Pokutycki	129
11.1.	Pojęcia i definicje arteterapii	129

11.2.	Rys historyczny arteterapii	132
11.3.	Oddziaływanie arteterapii na kondycję psychofizyczną człowieka	134
11.3.1.	Kontekst społeczny	134
11.3.2.	Kontekst psychologiczny	136
11.3.3.	Kontekst fizyczny	137
11.4.	Podsumowanie	138
	Pytania sprawdzające	139
	Piśmiennictwo	139
12.	Choreoterapia – Katarzyna Filar-Mierzwa	141
12.1.	Pojęcia i definicje choreoterapii	141
12.2.	Rys historyczny choreoterapii	142
12.3.	Oddziaływanie terapii tańcem na organizm człowieka	143
12.3.1.	Kontekst fizyczny	143
12.3.2.	Kontekst społeczny i psychologiczny	144
12.4.	Zastosowanie choreoterapii	145
12.5.	Muzyka w choreoterapii	146
12.6.	Choreoterapia a potrzeby pacjenta	146
12.7.	Podsumowanie	148
	Pytania sprawdzające	148
	Piśmiennictwo	149
13.	Muzykoterapia – Anna Bukowska	151
13.1.	Pojęcia i definicje muzykoterapii	151
13.2.	Rys historyczny muzykoterapii	152
13.3.	Oddziaływanie muzyki na organizm człowieka	153
13.3.1.	Kontekst fizyczny	153
13.3.2.	Kontekst psychologiczny	154
13.3.3.	Kontekst społeczny	154
13.4.	Zastosowanie muzykoterapii	154
13.4.1.	Podstawy teoretyczne stosowania muzykoterapii	154
13.4.2.	Sposoby oddziaływania w muzykoterapii	155
13.4.3.	Wybrane metody i modele muzykoterapeutyczne	156
13.5.	Muzyka w muzykoterapii	158
13.6.	Muzykoterapia a potrzeby pacjenta	159
13.7.	Podsumowanie	160
	Pytania sprawdzające	160
	Piśmiennictwo	160
	Słowniczek pojęć	163
	Piśmiennictwo	167
	Skorowidz	169